

Mitől döglük a légy?

Úton a társadalmi részvétel felé – tájékoztatás környezeti ügyekben

Kompetenciaterület:

Szociális, életviteli és környezeti kompetencia

9. évfolyam

Programcsomag:

Polgár a demokráciában

A modul szerzője: Vásárhelyi Judit

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	14-15 évesek
Ajánlott időkeret	3 × 45 perc
A modul közvetlen célja	A modul célja, hogy a diákokat felkészítse az autonóm polgárként való gondolkodásra, a közösségi részvételre.
A modul témái, tartalma	<p>Témák: Kapcsolatok – együttműködés, felelősség, kommunikáció; demokrácia – társadalmi részvétel, érdekérvényesítés; globalizáció – ökológia, fenntarthatóság; környezet – lakóhelyi környezet, környezetvédelem, környezettudatosság, környezetetika</p> <p>Tartalom: A résztvevők a környezeti információ nyilvánosságát biztosító Aarhusi Egyezmény kereteit veszik használatba. Tájékoztatóknak az iskolai környezet állapotáról. A modul domináns módszere projekt típusú.</p>
Megelőző tapasztalat	Ember a természetben 1. Tájékoztató a tudomány, a technika és a társadalom kölcsönhatásáról. Természet. A jelentkező társadalmi problémák előtérbe állítása, megoldásukat célzó egyéni és közösségi cselekvési lehetőségek vállalása.
Ajánlott továbbhaladási irány	Ember a természetben 3. Tájékoztató az élő és élettelen természetről. Fenntarthatóság, a környezet védelme. Környezettudatos magatartás kialakítása a hétköznapi élet minden területén, bekapcsolódás környezetvédelmi tevékenységekbe.
A kompetenciafejlesztés fókuszai	<p>Önszabályozás: felelősségvállalás, nyitottság</p> <p>A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: információgyűjtés, információk rendszerezése, információfeldolgozás, problémaazonosítás, szabálykövetés</p> <p>Társas kompetenciák: véleményalkotás, együttműködés, feladatvállalás, civil kezdeményezőkézség</p>
Kapcsolódási pontok	<p>A NAT-hoz: Földünk és környezetünk; Ember a természetben (a t-t-t komplex összefüggésrendszer kritikus elemzése, problémák felvetése, alternatív megoldások megismerése, egyéni álláspontok kialakítása; az ember természeti folyamatokban játszott szerepének kritikus vizsgálata; az egyén és kisebb-nagyobb társadalmi közösségek szerepének, felelősségének bizonyítása a környezet értékeinek megóvásában és továbbadásában)</p> <p>Tantárgyakhoz:</p> <p>Modulokhoz: Egy nemzetközi környezetvédő szervezet: a Greenpeace (szka208:24); Szűkebb hazám – az iskola és környékének öröm-bánat térképe (szka209_20); Csak ne az én kertembe (szka211_09)</p>
Támogató rendszer	<p>Babai Tamás–Kovács Bence: <i>Mitől döglök a légy?</i> Kiskaté a környezeti ügyekben való tájékozódásról. FÖK. Budapest, 2003</p> <p>Kalas György: <i>Joggal, körömmel.</i> Hogyan szerezhetünk információkat környezetünk állapotáról? Reflex.</p>

	Győr, 2002 Környezetstatisztikai adatok: a KSH évkönyvei, www.ksh.hu http://www.kvvm.hu/kozerdeku.kozerdeku.htm http://www.foek.hu/aarhus
--	---

Módszertani ajánlás

A tanulók felmérést készítenek az iskola épületében és annak 1 km-es környezetében, ebben a „buborékban” a környezet állapotáról az Aaarhusi Egyezmény rendelkezései szerint. Az első szakaszban az egyes elemekkel való szubjektív elégedettséget mérik egyszerű, háromfokú skálán. Ily módon eljutnak 4-5 olyan témáig, amely az iskola összefüggésében releváns, őket pedig foglalkoztatja.

A következő szakaszban az általuk végzett témákkal kapcsolatban szakértő csoportokban végeznek kutatást, fedezik fel és használják az információ különféle forrásait, beleérve a saját maguk által végzett vizsgálatokat is. A modul példái e témákra: a víz, az élőhelyek, a genetikailag módosított szervezetek (a konyhán), az energiaszámla és az emberi biztonság. Természetesen más témákat is választhatnak a tanulók. – Valószínű, hogy az egyes témákban nem egyformán érnek majd el sikert, nem lesz könnyű információhoz jutni. Példánkban ilyen a GMO-kkal kapcsolatos adatok gyűjtése. Több adatközlőt és külső konzultációs lehetőséget is megadtunk azonban ahhoz, hogy a kutatással ne akadjanak el azonnal. Fontos, hogy a nehézségek láttán ne frusztrálódjanak azonnal, hanem próbáljanak másik „fogást” választani a témán. A kutatás során a „nincs adat” is lehet részeredmény. Hangsúlyozni kell, hogy az egyezmény új lehetőséget kínál, a folyamatnak csak a kezdetén vagyunk, az állampolgároknak és a hatóságoknak is még sok tanulni valója van. A lehetőséget elsőként használók mindenképpen értékes döntést hoztak, még akkor is, ha nehézségekkel találkoztak, hiányos információkat kaptak. Ha a diákok gyakorolják állampolgári jogaikat, akkor e téren ők is készségfejlesztésben részesítik a „kezdő” hatóságokat!

A ráhangolódás szakasza osztatlan az egész osztály számára: önként választják a csoportmunka témáit. Innentől kezdve, a II. szakaszban a témákon szakértői csoportokban dolgoznak, a téma a belső logikája vezet a munkában. Mindenütt fő szerepet kap azonban, hogy a tanulók megtanulják, milyen módokon juthatnak környezeti információhoz, milyen törvényes forrásokhoz van nekik is hozzáférésük, és ezeket hogyan érhetik el. Az adatgyűjtés formái: iratbetekintés hatóságoknál vagy adatkezelőknél, gyűjteményekben, az iskolai dokumentumok között, a világhálón böngészve. Végül a saját maguk által végzett vizsgálat (vízminőség, élőhelyek az iskolakertben) egészíti ki ezt sort. – A III. szakasz csak min. 3 hét elteltével következhet: megvárjuk a válaszleveleket, összehasonlítjuk azt a más forrásokból származó adatokkal. A várakozás alatt az egyes tanulók házi feladat vagy önkéntes munka keretében folytathatják az adatkeresést és –gyűjtést. A kapott adatok alátámaszthatják a tanulók aggodalmait, avagy megnyugtathatják őket. Az eredményeket „közmeghallgatás” keretében közlik a Diákönkormányzattal, az iskolavezetéssel és a csapatok egymással is.

Az elkészült dokumentumokat érdemes eltenni. Egy következő vizsgálat számára kiindulást képezhetnek, módszertani alapokat nyújthatnak, mélyebb trendeket is megmutatnak. Az adatgyűjtés a felnőttek világában nagy munkával jár, és ha komolyan vesszük, az beavatás-értékű lehet számukra. Egyszersmind az iskola és annak környékével kapcsolatos további tervezés során figyelembe veendő kiindulási alap is.

A modul során folyó megbeszélés, vita javítja a kompromisszumkésztséget, fokozott identitás-élményt ad, a gyerekek az iskolát és környékét inkább a magukénak érezhetik. Megalapozhatják a szabálykövető magatartást, gyakorolják a probléma megállapító gondolkodást és a döntés-előkészítéshez szükséges készségeket.

A modul mellékletei

Tanári segédletek

P1 – Csoportalakítás. A csoportalakítás elvei

P2 – Házi feladat

Tanulói segédletek

D1 – Az Aarhusi Egyezmény

D2 – Környezeti információk

D3 – Kutatási témák

D4 – Témaapló

D5 – Levélminta

D6 – Quadragesimo Anno Részlet XI. Pius enciklikájából.